

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

2009 рік – час для європеїзації газової сфери України

Підписана між Україною та Росією угода на постачання газу в 2009–2019 роках визначає формульний розрахунок ціни на імпортований газ. Перехід на європейські ціни є шоковим, але необхідним, адже наступними роками світові ціни на енергоносії будуть вищими – вважає старший економіст МЦПД Ільдар Газізуллін

Енергетична політика України – малоефективна

Газовий конфлікт між Києвом і Москвою вкотре виявив прагнення Росії до посилення контролю над країнами пострадянського простору загалом та українськими енергетичними активами зокрема. Ситуація, в якій опинилася Україна, знову висвітила малоефективну внутрішню енергетичну політику України. Проте існувала суттєва відмінність між двома газовими суперечками 2005 та 2008 років.

Падіння світових цін на нафту починаючи з серпня 2008 року та світова економічна рецесія кардинально змінили ролі постачальників і споживачів ресурсів. Вплив Росії як енергетичної наддержави почав послаблюватися. 2008 рік був останнім,

коли Москва могла нагадати світу про його енергетичну залежність від неї. Хоча зниження цін на світових товарних ринках болюче б'є і по економіці України, припинення "особливих" газових відносин з Москвою піде Києву на користь.

Уряд і бізнес оптимізуватимуть політику в енергетичній сфері

Зовнішній шок переходу на нові газові домовленості змусить уряд і бізнес почати здійснювати корисні заходи енергетичної політики, які доти не реалізовувалися. Україна має активніше знижувати енерговитратність, залучати інвестиції у видобуток вуглеводнів і підвищувати адресність соціальної політики. Це – питання суто

внутрішньої політики, а тому відповідальність за відсутність прогресу вже не можна буде покласти на зовнішнього ворога.

Україна осилить європейську ціну

Українські споживачі здатні платити середньоєвропейські ціни за російський газ. Енергомісткий бізнес в Україні має запас міцності за рахунок минулих надприбутків. Підвищення тарифів для населення вже не має бути настільки радикальним і ефективніша політика соціального захисту здатна пом'якшити негативні наслідки зростання тарифів. Навіть з огляду на те, що Нафтогаз не зможе збільшити субсидування населення, а матеріальний стан домогосподарств погіршуватиметься. ■

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до старшого економіста МЦПД Ільдара Газізулліна за телефоном (044) 484-44-00 чи електронною поштою ig@icps.kiev.ua.

Погіршення споживчих настроїв б'є рекорди

Україна починає відчувати на собі наслідки економічної кризи. Підтвердженням цього є динаміка споживчих настроїв громадян. Наприкінці 2008 року вони продовжили свої стрімке погіршення, на що вказує падіння індексу споживчих настроїв (ІСН) на 15,4 пункту до значення 53,9 – абсолютного мінімуму за всі вісім років спостережень. Це означає, що абсолютна більшість українців налаштовані вкрай песимістично

У грудні 2008 року опитування зафіксувало суттєве погіршення всіх складників ІСН. Так, значення індексу поточного становища (ІПС) погіршилося на 16,7 пункту до 56,0. Погіршення оцінок поточного особистого матеріального становища українців випереджає зменшення їхньої схильності до споживання. На це вказують значення відповідних індексів x1 і x5, що на початку зими 2008 року становили 50,7 та 61,2. Така тенденція зберігається вже тривалий час і дає підстави стверджувати, що попри погіршення поточного матеріального становища більшості громадян України, суттєва їх частина ще спроможна робити великі купівлі.

Зважаючи на початок спаду в економіці України, цілком закономірною є ситуація, коли економічні очікування українців продовжують погіршуватися та є дуже

песимістичними. Наприкінці 2008 року індекс економічних очікувань скоротився на 14,6 пункту до значення 52,6. Найпесимістичнішими є короткострокові очікування громадян України, адже в грудні 2008 року спостерігалось падіння індексу очікуваного розвитку економіки країни впродовж наступного року (x3) на 13,1 пункту до значення у 41,0. Очікування щодо змін особистого матеріального становища та середньострокових перспектив української економіки були кращими, проте також переважно песимістичними. Значення відповідних індексів x2 та x4 на початку зими 2008 року становили 52,4 та 64,3. Порівняно високе значення індексу очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчих п'яти років вказує на сподівання більшості населення, що економічна криза не буде надто тривалою.

Очікування щодо динаміки безробіття продовжують погіршуватися і ставити нові рекорди – в грудні 2008 року зростання відповідного індексу (ІОДБ) становило 21,8 пункту й сягнуло найвищого за весь час спостережень значення у 165,2. Проте, беручи до уваги скорочення обсягів виробництва, така ситуація є цілком закономірною. Інфляційні очікування, навпаки, навіть трохи поліпшилися, хоча й залишаються на стабільно високому рівні. Значення індексу інфляційних очікувань (ІІО) наприкінці 2008 року впало на 2,8 пункту й становило 183,7. Така стабілізація очікувань населення щодо інфляції пов'язана передусім з тим, що вони і без того вже тривалий час мають значення, близькі до максимальних. Іншою причиною може бути сповільнення зростання цін на деякі категорії товарів у зв'язку зі зниженням попиту через стагнацію економіки. Скорочення обсягів виробництва, яке не супроводжуватиметься інфляцією, стане новим явищем для України та може сформувати нові моделі споживчої поведінки. ■

“Споживчі настрої” – це дослідження очікувань домашніх господарств та їхньої оцінки поточного стану економіки і свого добробуту. “Споживчі настрої” є спільним проектом МЦПД і компанії GfK Ukraine.

Від січня 2009 року дослідження споживчих настроїв проводиться щомісяця.

Індекс споживчих настроїв (ІСН) є провідним показником оцінки тенденцій на споживчому ринку, який використовують у всьому світі. Цей показник є основним індикатором для планування в компаніях, що продають товари і послуги населенню.

Публікацію започатковано у липні 2000 року, виходить українською та англійською мовами. Отримувачі публікації – українські й іноземні компанії, дипломатичні представництва, урядові установи та вищі навчальні заклади.

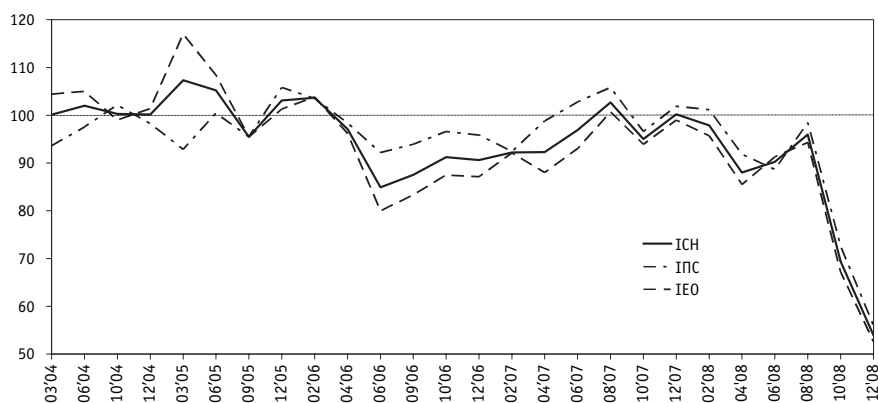
За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до редактора публікації Максима Бороди за телефоном (044) 484-44-00 чи електронною поштою mboroda@icps.kiev.ua.

Динаміка індексу споживчих настроїв в Україні

Місяць, рік	Індекс споживчих настроїв (ІСН)	Індекс поточного становища (ІПС)	Індекс економічних очікувань (ІЕО)
12'08	53,9	56,0	52,6
10'08	69,3	72,6	67,2
08'08	96,0	98,5	94,3
06'08	90,2	88,7	91,3
04'08	88,0	91,8	85,5
02'08	97,9	101,2	95,7
12'07	100,2	101,9	99,0
10'07	95,0	96,6	93,9
08'07	102,7	105,8	100,7
06'07	96,9	102,8	93,0
04'07	92,3	98,8	88,8
02'07	92,2	92,4	92,1
12'06	90,6	95,9	87,1
10'06	91,2	96,6	87,5
09'06	87,5	93,9	83,3
06'06	84,9	92,2	80,0
04'06	97,1	98,4	96,2
02'06	103,7	103,5	103,8
12'05	103,1	105,8	101,3
09'05	95,5	95,5	95,5
06'05	105,2	100,5	108,4
03'05	107,3	92,9	117,0
12'04	100,1	98,3	101,4
10'04	100,3	102,2	99,0
06'04	102,0	97,6	105,0

Джерела: GfK Ukraine, Міжнародний центр перспективних досліджень

Індекс споживчих настроїв в Україні

Джерела: GfK Ukraine, Міжнародний центр перспективних досліджень

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

Редактор **вісника центру** Ольга Львова (olvova@icps.kiev.ua)
Телефон: (044) 484-4400.
Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.

Міжнародний центр перспективних досліджень – незалежна дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу ухвалення політичних рішень в Україні.

Директор Центру Ольга Шумило.

Адреса: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050
Телефон: (044) 484-4400. Факс: (044) 484-4402
Web: <http://www.icps.com.ua/>